

PICINELLO
(1^a ed.
1653)

MUNDUS SYMBOLICUS,

IN EMBLEMATUM UNIVERSITATE
FORMATUS, EXPLICATUS, ET TAM SACRIS,
quàm profanis Eruditionibus ac Sententiis illustratus:

Subministrans

ORATORIBUS, PRÆDICATORIBUS, ACADEMICIS,
POETIS, &c. INNUMERA CONCEPTUUM ARGUMENTA

Idiomate Italico conscriptus

à REVERENDISSIMO DOMINO,

D. PHILIPPO PICINELLO

MEDIOLANENSI, CANONICO REGULARI LA-
teranen. Abbate, Theologo, Lectore, Prædicatore privilegiato;

Nunc rursò

Iusto Volumine auctus & in latinum traductus

à R. D. AUGUSTINO ERATH,

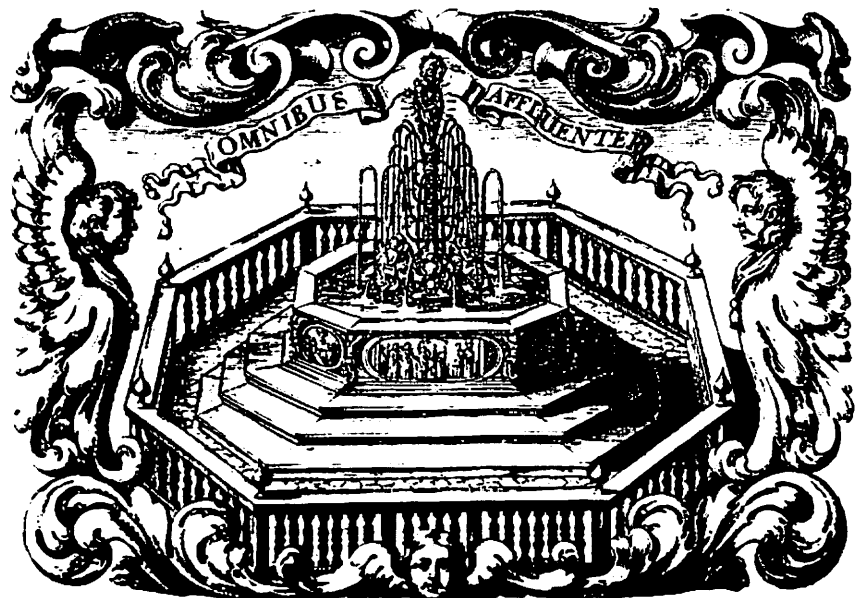
IMPERIALIS COLLEGII AD B. V. IN WETTENHAUSEN;

Ord. S. Augustini Canonico Regulari, SS. Theologiae Doctore ac
Professore, Protonotario Apostolico ac Sub-Decano,

TOMUS PRIMUS;

Cum Quadruplici copiosissimo Indice, Lemmatum, Applicationum, Rerum,
notabilium, & locorum S. Scripturæ,

Nunc primum in Germania prodit.

L. Hoffm. sculp.

COLONIAE AGRIPPINAE,
Sumptibus HERMANNI DEMEN, Anno M. DC. LXXXIV.

UTUM

insalci- Lascivus
sum & s Clem
xandrin. Alex. ad
nempe
tur deli-
gu dele-
u effica-
Sanctus s to Chryf-
lucit; fues hom ad m
deterio- Marib.
virunt;
mensam
& amo-

In Miris
Drilog de
Pauu.

aus ho- Invidus
es & 10- s to t hysf
u, volu- hom 41 m
fua 12- Marib.
u letan-
ant.

itate in Peccate
Abba- protev?
loacam
.TRO.
ditè ac
eccare, s Aug 1.1
que glo- ad Crifm
um Jan- gref. 3.
oncitat,
o aliquo
rus, ut
E.

boli lo- Lascivus
merto,
onten-
NET-

; MI-
JO- s Crifm
Por- Apol. mor.
cutem 1.4. cap. 2.

icens;
iffimus
enfus l
dulcis
roris,
ia, &
i spur-
qui in
om-
vunt.

nquit. s to Chryf-
lib. 4. in
lediti s
Evang. 1.
s Di- 187. 9 42-
rrona

ta ex-
os be-
n de-
; ad
ipar-
las,

fas, avidè devorat; cum lemmate, NON RES-
PICIS, A QUO ACCIPIIS. Porcus enim ingrati-
tudinis symbolum, oculos nunquam ed sustollit, un-
de cibum accipit. secus atque alia animalia solent.

Maria V. Maria Virgo, ceu procerca Quercus, ingratos pluri-
mo alit, qui nec benefactricem suam respicere, nec
ora sua ad gratias referendas attollere dignantur.

Ua. 45. Appositè in rem præsentem cum terra Deiparam
comparat Propheta; *Aperiatur terra, et germinet
Salvatorem*, terra enim ingratis benefacit, qui multis
eam injuriis afficiunt. conculcando, arando, conspu-
endo, &c. Porò Rebeccam Deiparæ typum asserit

Richard. 1. Richardus, quod ab Eliezer rogata, non solum ipsi,
sed & camelis potum aquæ obtulerit; camelus enim
ingrati animi est symbolum, cum aquam, unde sitim
levavit, turber, & ex pellucida turbulentam reddat.
Ita Maria non solum in homines gratos, sed ingra-
tos quoque sua beneficia effundit. S. Bernard. ad Dei-
param conversus. Tu, inquit, Peccatorem, quantum-
libet facidum non horres, non despicias. Tu illum à de-
sperationis barathro piâ manu retrahis, spei medicam
men aspiras, foves, nec deseres, quomodo, horrendo judi-
ci miseram reconcilies. Cæterum imago ista cuivis,
adversus Mezzanatem suum ingrato, convenit.

Ingreatus. adversus Mezzanatem suum ingrato, convenit.

R H I N O C E R O S.

Caput XLII.

610. IDelogii de Rhinocerote habetur scriptis
proditum, *Rhinoceros nunquam victus ab ho-*
stere redit. Unde lemma. NON REDEO, NISI VIC-
TOR. Belliducum illorum honorem hæc imago re-
præsentat, qui quor præliis, tor victoris ab hoste in-
grates reveruntur; Tales fuere Cæsar, Alexander
Magnus, Carolus V. alique. Ennodius in Theodo-
rici panegyrico ait. *Si Regis mei bella numerem, tot
invenio, quot triumphos. Congressus tuo nullus hosti-
um, nisi qui laudibus adderetur, occurrit. Militavit
trophæis, qui resistit voluntati. Nam semper aut pie-
tatis tua peperit subiectus gloriam, aut qui præsum-
psit, tela virtutis &c.* Christus, apertò Marte cum
luppiciis ac morte congressurus, verisimè de seipso
pronuntiare poterat, *Non redeo, nisi victor*; unde
etiam eidem redivivo S. Ecclesia hoc opinicion ac-
cinit;

Miles fortunat. *Conspurgit Christus tumulo
VICTOR REDIT de barathro,
Tyrannum trudens vinculo,
Et paradisi referans.*

Ennod. in Paneg. Theod.

Christus patiens.

Genero- sitas. 611. D. Aresius hanc Rhinoceroti gnomam sub-
jecit; MORI POTIUS, QUAM SUBDI. Gene-
rosium militis animum, & invictam Martyris con-
stantiam hæc imago designat; argumento è Macha-
bæorum factis delumpo. ubi de Razia commemorat-
tur, *Eligens nobiliter mori potius, quam subditus fieri
peccatoribus.* Athenienses, immensam Xerxis aciem
bello invaluri, Philone teste, *corruptis armis eam
expeditionem susceperunt, quasi debellaturi cum in-
genti strage hostem, contemptis mortibus et vulneri-
bus, ut saltem inspelirentur libero solo patrie.* S. Ili-
dorus Archiepiscopus Hispanensis, *Dei servus*, in-
quit, *adversitate nullâ non frangitur, sed se pro verita-
tis defensione ultro certamini offert, nec unquam pro
veritate diffidit.*

Phil. Ho- bras 1. quod omnia
proba ii- ber.
s 184. 1. s.
sem cap. 10.

612. Rhinoceros, grandis, sed tamen impatien-
tis animi symbolum, ubi vel minimam offensam fue-
rit passus, mox, ulciscendi libidine penitus incon-

Mandi symbol. Picinelli & Ang. Erast. Tom. I.

ciliabili, in hostem ruit. Lemma. NON EGO
REVERTAR INULTUS. Ofcas Propheta, & intra
mortis jaculo in Christi persona transfixus, & intra
mortis fauces compressus, reclinabat; *Ero mors
tua, ô mors; morsus tuus ero inferne.* veluti diceret,
interprete Cornelio à Lapid. *Ego Christus mordebor,
à te, ô mors, et ò inferne, sed ita, ut à te morsus, te vi-
cissim mordeam, ita ut à te quasi abserpens, viscera tua
disfrumpam &c.* Hominem, vindictæ cupidum, al-
loquens Magnus Augustinus, ait; *Sitis vindictam,
nec prius ab intentione desistis, donec de illo, qui te le-
serat, vindiceris. Si Christianus es, expellat regem
tuum: prius se vindicet Christus, nondum enim vindi-
catus est, qui pro te tanta perpeffus est.*

613. Prudentiam militarem è Rhinocerote disce-
re licet. qui cum hoste conflictaturus, cornu suum
in adversa petra ante congressum exacuit. Unde
Bargalii lemma. PUGNÆ UT PARATIOR. Hæc enim præviæ
exercitationes ac belli simulachra victoriz obtinendæ
bases sunt. *Animos enim subito ad arma non erigunt,
inquit Cassiodorus, nisi qui se ad ipsa idoneos,
præmissâ exercitatione, confidunt. Et Vegetius;
In certamine bellorum exercitata paucitas ad victoriam
promptior est, quàm rudis, & indolèta multitudo,
exposita semper ad cadem.*

614. Rhinoceros, veluti congenito robore, &
viribus ad hostes sternendos validissimis minime
contentus; insuper industriam conjunctam habet
ad eò providam, ut prælium auspiciaturus, cornu su-
um instar lanceæ vibret; illudque longa exercitati-
one præparet, ne icu fortè irritò aut minus dexte-
ro adversus hostem dimicet. Unde exercitanti sub-
scribes; NATURA, ET ARTE. Idipsum planè
in militia requiritur, ut præter dotes, à natura in-
generatas, etiam corpus probè exercitatum ac indu-
striam afferas. Opportunè Vegetius; *Adversus
omnia profinis, TTRONEM SOLERTEM E-
LIGERE, PUS (ne ita dicam) ARMORUM
DOCERE, disciplinam quotidiano exercitio robo-
rare.*

615. Ajunt, Rhinoceroteam, quantumvis furi-
bundum, si intra virginis brachia recipiatur, totum
mansuelcere. Quare intra virginis brachia con-
quiescenti inscribit Lucarinus CUM VIRGINE
CICUR. Vel ut aliis placet; CÆTERIS INDO-
MITUS. Certè Deus, summè terribilis, postea-
quam Virginis Beatissimæ uterum habitare cœpit,
placidum se, ac penitus mansuetum orbem exhibuit.
S. Bonaventura; *Christus, inquit, per mansuetissimam
Mariam mansuefecit et placatur, ne se de peccatore
per mortem eternam ulciscatur.*

616. Rhinoceros cum infirmiore animali dimica-
re dedignatur, suasque vires non nisi adversus ele-
phantes, atque eximii roboris belluas exercere so-
let. Unde lemma. URGET MAJORA. Animum
verè generosum ac Herculeum hæc imago innuit.
Scitè Seneca Tragædus;

*Virtus est domare, quæ cunctis pavens.
Proprium enim est magnanimitatis vera. Inquit An-
næus Seneca; non sentire se percussum: Magna enim
fera ad latratum canum lenta respicit.* Torquatus
Tassus hanc magnanimitatem in Emireno, Supre-
mo Regis Ægyptii Belliduce, deprædicat;

*Contra il maggior Buglione il destrier onnge
Che nemico vedor non s'è più degno.
E mostra, on' egli passa, on' egli giunge
Di valor desperato ultimo segno:*

617. Rhinoceros nativo quodam instinctu in-
telligit

Vindicta
Christus
sepultus.
Olea 13. 14;
Corn à Lap.
in hunc loc.

s. Aug ser.
37. de Di-
vurs. cap 4

Exercita-
tio mill-
tatis.
Cassio d. v. m
1. Epist 40
Veget 1. 1. c. 1

Miles.

Veget. 1. 1. c. 1

Incarna-
tio.

s. Bonav in
o Mariam mansuefecit
et placatur, ne se de peccatore
per mortem eternam ulciscatur.

Genero-
sitas.

Senec. Hæret.
Eur. 113. 2

sev - lib
de moribus
fera ad latratum canum
lenta respicit.

Tass Gerusf.
Liberas
Cant. 20.
stan. 138.

Superbia telligit, sibi à venatoribus non nisi ob cornu, quod maximo habetur pretio, insidias ac perniciem strui. Quare ubi insequentes illos advertit, mox cornu ad petram summo impetu allisum, venatoribus relinquit, sicque illorum manus facillè evadit. epigraphen reddit. **UT EVADAM.** Compertum omninò habemus, quòd nos venator Tartareus undique insequatur: allidamus proinde cornu superbiae nostræ ad petram, quæ est Christus; discamus ejus humilitatem & mansuetudinem; præmonente illo, *Disce à me quia mitis sum & humilis corde.* Hæc enim ratione diaboli insidias impetumque effugiemus. Ad saniorum mentem rediit Nabuchodonosor, & confessus est quod *dominatur excelsus.* quando elevatum ipsius cornu à Deo est contractum; quando segregatus ab hominum consuetudine, inter bruta animantia vivere est coactus; sæno ac gramine pecudum more pasci, Divino urgente decreto. Expertissimo Augustino teste, *Nulla ferè pagina est Sanctorum librorum, in qua non sonet, quod Deus superbia resistit, humilibus autem dat gratiam.*

Humilitas.
Martib. 11. 19.

8. Aug. l. 3. de Doctr. Christi. c. 33.

RUPICAPRA.

Caput XLIII.

618. Joannes Ferrus Abbas, Urbani VIII. Pontificis Maximi, poësin, eloquentiam, ac doctrinam Emblemate commonstraturus, Rupicapram depinxit; quæ ad inaccessi montis fastigium exiliens, epigraphen tulit; **NEC INACCESSUS APEX.** Nec Joannem Ferrum tantum, sed & alios litteratos complures sublimis illa Urbani sapientia in sui admirationem ac laudem traxit; Certè Joannes Baptista Laurus ea ipsius opera *Melmerum ac nectar suavissimum* vocat. Joannes Barclajus de illis in hæc verba pronuntiat; *Gemma illa, & virili scribendi felicitas.* Universitas Parisiensis ipsius poemata hoc elogio exornavit; *Divina carmina, caelesti quodam instinctu fusa.* Cæterum Emblemata istud comprimit Sanctum Paulum spectat, qui visionis beatificæ apicem, hæcenus omnibus in hoc mundo inaccessum, conscendit; nam *usque ad tertium caelum raptus in paradysum, audivit arcana verba, quæ non licet homini loqui.*

Eminentia obtenta.

Barclajus.

S. Paulus.

1 Cor. 12. 3.

Virtus invidiam superat.
Senec. Epist. 66.
Sic. l. 1. 3.

Claud in Britic. 3.

Spes in Deo.

619. Emblematis loco, Rupicapra montis fastigio insidit; compluribus canibus ad montis mediam & infimam partem frustra contra illam latrantibus. Lemma. **EFFUGIA PERDUNT.** Ita Proflus virtus apice adeò sublimi nititur, ut à mordacis invidiæ dente nullam offensam possit accipere. Seneca; *Quemadmodum minuta lumina claritas solis obscurat; sic dolores, molestias, injuriæ ac, virtus magnitudine sua elidit atque opprimit.* Silius Italicus;

Magnanima invidia virtus caret.
Et Claudianus;
Est aliquod meriti spatium, quod nulla furentis Invidia mensura capit.

610. Aloysius Ferrus Rupicaprae, supra montis verticem collocatæ, inscripsit; **ALTISSIMA TUTE.** Inde colliges, solam illam spem, quam in cælo ac Deo collocatam habemus, veram ac securam esse. Vix David edixerat. *Altissimum posuisti refugium tuum;* Mox subjungit, *Non accedes ad te malum.* Et Guericus Abbas, omninò,

inquit, *pulchra pax, & securitas sempiterna, habitare in adjutorio altissimi, in protectione Dei cæli commorari, &c.* Unde quando Apostolus ait, *Spes autem non confundit;* Beda docet, non spem in homine collocatam, utpote semper defectuosam. & assiduis fortunæ calibus obnoxiam; sed felicissimam illam, ac securitate plenam, quam in Deo reponimus, intelligendam esse. *Confunderis, inquit, quia fecerit te spesposita in mendaciam. Omnis enim hominodax, si autem ponas spem tuam in Domino Deo, non confunderis, quia ille, in quo spem posuisti, fallere non potest.*

Guericus in de 2. in Rom. 1. Beda in hunc loc.

SCIURUS.

Caput XLIV.

621. Sciurus, amnem trajecturus, exiguo alioquo ligno sustentari solet. Unde Aretius bonum latronem Emblemate significaturus, epigraphen subdidit. **DEDUCET ME.** Nam Crucis lignum, cui affixus incumbebat, eum ad æternæ salutis portum deduxit. S. Ambr. *Ubiq, latro diu oberrans & naufragus, aliter ad patriam redire non poterat, nisi fuerit arbori alligatus.* S. P. Augustinus; *Institui lignum, quo mare transeamus; nemo enim potest transire mare hujus sæculi, nisi cruce Christi portari.* Et S. Clemens Alexandrinus; *Ligno, inquit, alligatus, eris solutus ab omni exitio, gubernabit te verbum Dei, & ad portum celorum te adducet Spiritu Sanctus;* quibus verbis ad Ulyssis fabulam alludit, quando navigii malo alligatus, Syrenum insidias declinavit.

Latro bonus. S. Cruz. S. Ambr. l. 1. de 11. Aug. 11. q. 1. 2. 3. S. Clem. de l. 1. ibi. 1. 1. 1. 1.

622. Sciurus, tametsi corpore exiguus, ac viribus debilis, integra tamen flumina trajicere valet, remis verò, aliisque tranandi subsidiis destitutus, navigii loco tenuem truncum conscendit, & propriâ caudâ, in altum sublatâ, pro velo utitur: eâque industria virium imbecillitatem compensans, adversam ripam feliciter contingit. Unde etiam ab una arbore in aliam transire solitus, caudam suam alæ loco vibrat. Camerarius Emblemati subscripsit. **VINCIT SOLERTIA VIRE.** Vel ut melius Academicus inter Errantes Brixienfes Alutus; **AST EGO INGENIO.** Verissimè dixit P. Æmilius Probus; *Ingenium hominis omnia domat.* Et Manilius;

Industria

Omnia bonando docilis solertia vincit.

623. Æstivo sole nimum quantùm urente, Sciurus, ingenio usus, umbrosam suam caudam umbellæ loco interponit, sicque æstuantis cæli ardores declinat. Unde etiam, caudâ illâ coopertus, pluvias, cæteramque nubium intemperiem à se prohibet. Quare Bargalius inscripsit; **E DA SOLE. E DA PIOGGIA.** Id est; **SOLEM ARCET, ET IMBRES.** Hinc nimirum orbis omnem suam fiduciam in una Dei bonitate ac providentiâ collocatam habere discat, quæ, si tantâ sollicitudine vilis hujus animalculi indigentiam sublevare, eamque adversus omnes cæli injurias munire solet, quantò magis homini, utpote Divinitatis imagini, tutelam ac securitatem præstabit? *Tabernaculum, inquit, Isaias, erit in umbraculum diei ab æstu, & in securitatem, & absconsonem à turbine, & à pluvia.* Eodem Emblemate significabis, mortis memoriam (quam, utpote hominis finem, appositè cum Sciuri cauda comparare licet) adversus omnes odii,

Defensio Providentiæ Dei. Mortis memoria

libidin. animo ne Argume verbiort paratur animalis audent nis anim ratione ulterius 614. distinct ostium: se obtu ram, in te nota Et mei AFFLA verius v eamque lis immu riatu r sessione meus C Hinc 625. textam natu pl de lemm LABO distria, negotia operæ 1 nem, & quit no que fec frustra afflicto que uni le quis cinnas: piamca: surium magis e da sam: tollere i 626. revolve di, aut i SEMPI QUAM sapienit intenti, nem s gunt, eluclari tiz gig: star (er) minum gulos, in illuc sapient danna in qua ra certu mari no magis Poeta; Mui

Occasio fugienda. Prudètia. 8 Aug. in 2. Jul. 140. Labor munda- nus. Eccl. 3. 11. 8. Greg. Thau. in cap. 1. Eccl. v. 3.

Eccl. 3. 11. 8. Greg. Thau. in cap. 1. Eccl. v. 3.